

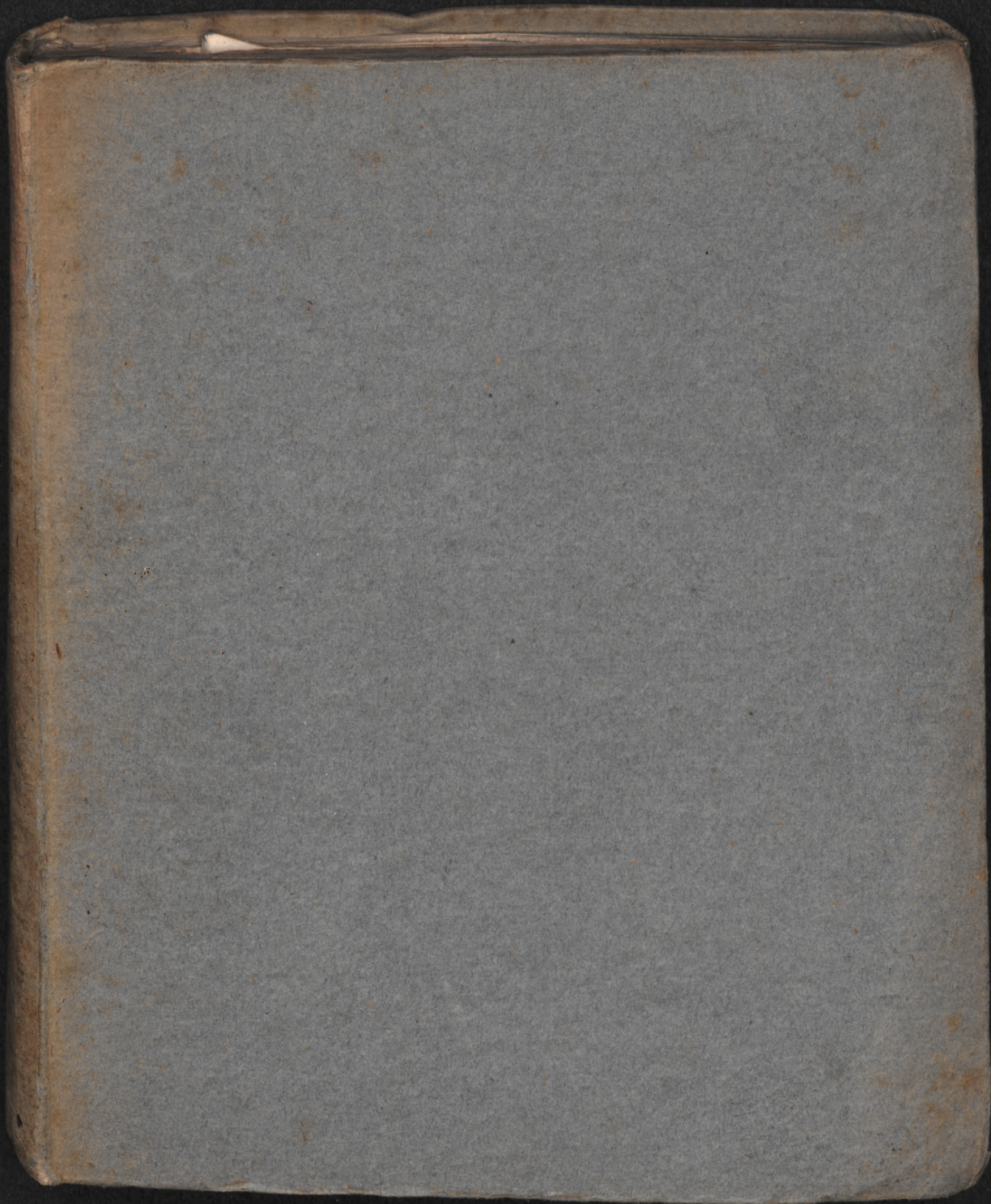
**Programma Quo Decanus Senior, Omnesque Professores Facultatis Theologicae
In Universitate Rostochiensi Funus Celeberrimi Theologi Augusti Varenii
Indicunt, Omnesque Academicos Cives Literarumque Fautores Ad Exequias
Frequentes Eundas ... Invitant : [P. P. Sub Sigillo Facult. nostrae, die X. Aprilis,
Anno Domini MDCLXXXIV.]**

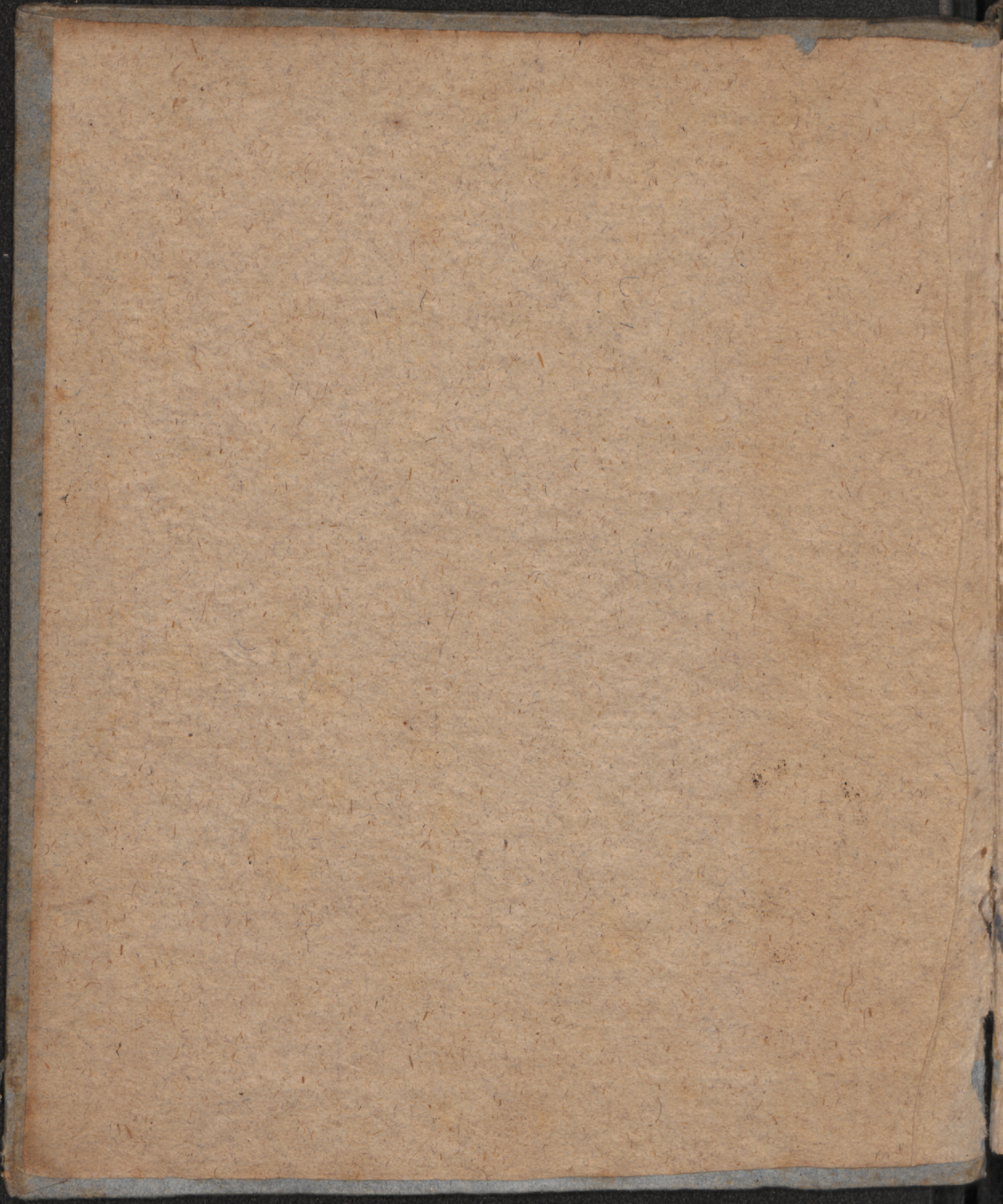
Rostochii: Weplingius, [1684]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn777160471>

Druck Freier Zugang

PROGRAMMA
Quo
DECANUS, SENIOR.
OMNESQUE PROFESSORES FACULTA-
TIS THEOLOGICÆ IN UNIVERSITATE
ROSTOCHIENSI

Funus
CELEBERRIMI THEOLOGI
AUGUSTI
VARENII
INDICUNT,

OMNESQUE ACADEMICOS CIVES
LITERARUMQUE FAUTORES
AD EXEQVIAS FREQUENTES EUNDAS *Quo* PAR
EST OFFICIO ATQ; HUMANITATE INVITANT.

ROSTOCHII,
Typis JOHANNIS WEPPLINGII, Acad. Typogr.

A fuit quondam Ecclesiæ Christi-
 anæ erga defunctos pietas, ut illorum memo-
 riam, qui dum vixerunt exemplo vel meritis præ-
 ceteris illustres fuerant, non anniversariâ tan-
 tum sed & quotidianâ fere solennitate publicè
 celebrarent. Invenerunt in ipso missarum
 seu statarum ad-S. Synaxin precum ordine lo-
 cum suum diptycha, unde nomina defunctorum
 recitabantur, utilissimo ritu, si Epiphanium au-
 dimus, hæc. 75. n. 7. nempe ut qui aderant certissimè sibi persuade-
 rent, mortuos vivere, nec in nihilum redactos esse, sed existere adhuc
 atque apud Dominum vivere. Morem hunc & liturgia Chryso-
 stomi & pseudo-Marci & Sacramentale Gregorii, aliaque vetera Ro-
 manorum missalia, a pertis indicis produunt, Seculisque nono, deci-
 mo & undecimo etiam in Rom. atque occidentali Ecclesiâ perstitisse,
 Remigij, Alcuini, Flori, micrologi testimoniis à Jac. Goar. not. ad Eu-
 ehol. Gr. p. 143. & Joh. Bona l. 2. de reb. liturg. c. 11. collectis con-
 stat, non nisi circa XII. seculum quod plurimum aliarum innovationum
 ferax fuit, immutatum. Lætionem factam esse de ambone clamor
 populi in Synodo Constantinopolitana actis Synodi œcum.
 V. insertâ docere quidem videtur, sed factum posterioris diei ad re-
 ceptam, consuetudinem disertè relatum, & fumus thuri-
 buli juxta præscriptum Chrysostomæ liturgiæ pariter & altare & di-
 ptycha circumdans satis testantur, quòd coram altari fieri solita
 sit. Ut autem defunctorum non eadem fuit conditio, alii Episco-
 patu alii minoribus in Ecclesiâ ordinibus atque officiis, alii martyriis
 aut vitæ sanctitate tantum, aut beneficiis in Ecclesiâ inter laicos emi-
 cuerant, ita distincto quoque loco atque ordine illorum nomina scri-
 pta atque lecta esse constat. Innuvit id Augustinus, cum lib. de vir-
 gin. c. 45. fidelibus, inquit, notum est, QVO LOCO martyres, & quo
 defunctæ sanctimoniales ad altaria Sacramenta recientur. Et Concil.
 Emerit. c. 19. ut recitat illum Bona l. c. cap. 8. §. 7. Eorum nomina à
 quibus

*quibus eas Ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis
 Ecclesiis videntur aut visi sunt contulisse - si ab hac discefferunt aut di-
 scesserint luce, cum defunctis fidelibus recitentur IN SUO ORDINE.*
 Quin & distinctis tabulis cujusque classis vel Episcoporum saltem no-
 mina consignata fuisse, verissimile est, quòd diptychis magnus mul-
 torum catalogus contineri vix potuerit. Atque ita cum in Synodo
 Mopsuestinà Johannes cimeliarcha jubetur proferre diptycha Ecclesiæ,
*in quibus S. memorie sacerdotum illius optimæ civitatis continentur
 vocabula, ex hac determinativa adjectione licebit colligere, illis nomi-
 nibus peculiaria diptycha fuisse à reliquis distincta, præsertim si lite-
 ras, quas collecti isthic Patres ad Imperatorem, quasque ad Vigili-
 um Rom. scripsere, & exhibent Magdebb. cent. 6. cap. 9. col. 282. seq;
 edit. Basil. inter se conferas. Quod enim isthic in fine connumeratio-
 nis (nominum Episcoporum) se invenisse referunt, hic in fine sacrorum di-
 ptychorum se legisse scribunt, ut in illà connumeratio-
 nis se pateat. Eadem etiam successu temporis ex veteri formâ sæpe immu-
 tata esse & nova facta, responsio cimeliarchæ docet. *Habeo & duos
 membranaceos quaterniones vetustiores iis qui nunc sunt & reci-
 tantur, quos & ipsos protuli.* Dignum tamen præ ceteris Ecclesia-
 rum studio erat, ut Episcoporum nomina conservarentur, frequentiq;
 Ecclesiæ memoriâ celebrarentur, quod & vult πολυθρόνη. Lo-
 cus Hebr. 13, 7. *μνημονεύετε τὸ ἔπος αὐτῶν, recordamini eorum
 qui vobis præfuerunt, qui locuti sunt vobis verbum Dei, quorum
 respicientes egressum conversationis imitemini fidem.* Nemini e-
 nim potius quàm Episcopo vox ἔπος αὐτῶν convenit, cujus quondam
 proprium officium fuit docere, quo labore nunc, ubi omnia in pe-
 jus lapsa videmus, aliis relicto, solum illud dignitatis & jurisdic-
 tionis nomen factum est. Et tanta quidem fuit hujus observationis reli-
 gio apud veteres, ut omissionem vel expunctionem Episcopi ex di-
 ptychis pro excommunicatione post mortem factâ æstimarint, quæ
 nota nemini nisi impio, apostata & hæretico inuri debuerit. Quæ
 in re sæpe contra orthodoxos & bonos hæreticorum conatus malevo-
 lorumque livor infamis fuit. Celebre est in historiâ Ecclesiasticâ certa-
 men de Joh. Chrysostomo vicinorum Episcoporum invidiâ oppresso,
 ut S. etiam diptychis excluderetur quòd occidentales propterea*

omnem cum orientalibus communionem abruerint, non prius conciliati, quam ipsis nomen viri restitutum fuerit, vid. Theod. l. 5. hist. Eccl. c. 34. Nomina Euphemii, Macedonii & Leonis ab Anastasio Imp. malo consilio expuncta, quanto gaudio mox restituta exceperit populus, docent acta duorum concilii Constantinop. seculo VI. De iustiore exclusione Macedonii ob hæresin Arianam & Theodori ob Pelagianam differit Henr. de Noris ad Syn. V. cap. V. Vetera illa fidelium in defunctos & Doctores præsertim suos studia atque pietas illorum commemorationem imitantur hodie obscurâ vestigiorum umbrâ, cum de umbone Ecclesiæ postquam dicendi docendique finis factus est, eos qui beatâ analysi novissime hinc commigrarunt, expressis etiam nominibus, qui laudabilis urbis huiusmodi est, populo indicamus, quibusque vel exemplis vel laboribus de nobis bene meriti sint, vel tribus verbis docemus. Recitare indices perpetuâ repetitione præclara nomina, fatemur & molestum esse & parùm utile, occurrentibus ad ingeminatam illam memoriâ auribus, ne pio illo quem cupimus affectu animus satis moveatur. Quod tamen si statim temporum intervallis absq; adulandi studio & prosopolepsiâ (quâ seculum nostrum miserè laborat) fieret, suâ utilitate utique gauderet, ne tam subito optimorum virorum recordatio evanesceret. Accessit quidem ille quondam ad laudabile institutum error, ut preces & oblationes altaris, pro iis qui nominabantur, adungerentur, quibus culpa aliqua illorum deleri credebatur, uti patet ex Epiph. l. c. aliisq; sequiorum præsertim seculorum scriptoribus. Quod cum improbamus, oppidò falluntur tamen qui huius de cathedrâ Ecclesiæ recitationis, quæ apud nos est, non alium finem esse credunt, quam ut populus ad exequias eundem invitetur. Non opus erat ut presbyter eligeretur, qui præficarum officium occuparet, nisi gratiâ Deo pro beato & honesto obitu, pro præstitâ defuncto per omnem vitam gratiâ, quâ & Deo servit & aliis profuit, pro exemplo optimæ imitationis, agenda, animiq; ad ea quæ sibi imminent consideranda, ad conservandam defuncto gratam memoriâ, & boni exempli imitationem erigendi, solatium necessarii & amicis publico officio præstandum, spes fidesq; de vita sanctorum post mortem corporisque resurrectione declaranda, preces pro imitationis gratiâ nostræq; aliquando mortis sit. *in successu, quin & pro defun-*

defuncti requie & ἀναψύξεi δὸν πρεσβύτη & κούρι fundendæ essent.
Quippe quas preces nec prohibet nec inuitiles æstimat Ecclesia nostræ,
Apol. A. C. p. 274. seq. Eundem in finem etiam Programmate pu-
blico, sermonibusq; funebribus exequiarum solemnitatem obimus, ut
quod brevioribus scedulis de suggestu inter ipsa sacra recitatis deest, hi-
scæ subsidiis iuuetur. Atq; utinam nunc absq; luctu summoque ani-
morum dolore officium illud præstare possamus, cum grave vulnus
corpori nostro inflictum, ereptumque nobis ingens bonarum litera-
rum, studii Theologici, Academiæque, & quid? Ecclesiarum etiam
Mecklenburgicarum decus & præsidium in morte illustris & a pluri-
bus retrò annis celeberrimi Theologi indicare oportet, Viri si quis a-
lius digni quem nemo nisi invidus & ingratus subtrahat, nemo nisi à
fide orthodoxâ alienus ex S. diptychis & publicâ ecclesiarum commea-
moratione expungat.

AUGUSTUM VARENIUM efferi-
mus, perquam Reverendum atque Excellentissimum nomen, *totos*
quadraginta & quod excurrit annos in hac Academiâ Professore,
omnium exterore atque *civium ore laudatissimum*, *Facultatis no-*
stræ, cum moreretur p. t. Decanum, ejusdemq; ut & collegii Ducalis &
totius Univerſitatis Seniore, *communique Serenissimorum Ducum*
per omnem Provinciam Consistorii Assessorum & alternis vicibus Dire-
ctorem gravissimum.

Quantus illè fuerit, quantisque in Ec-
clesiam pariter & Academiâ meritis hæcenus insignis ut longâ ora-
tione exponamus, eò minùs expectabitur, quâ magis illa omnium o-
re celebrata, omnibusque qui hæc legere possunt vel sine encomio
nostro abunde nota sunt. Neque injuriam faciemus sanctæ viri me-
moriæ, ut de ejus virtutibus in paucis his atque angustiis pagellis, com-
mentationem ordiamur: neque recens etiam sensus jacturæ, quam
in illo fecimus, patitur, ut vulnus nostrum accuratiore manu refrice-
mus, factâque enarratione eorum, de quibus hæcenus gratulari no-
bis potuimus, nunc cum erepta sunt, acerbiori luctui materiam sub-
ministremus. Ne tamen officii nostri planè immemores omnia re-
ligioso solentio involvamus. breviter more majorum eâ delibare ju-
vabit summa capita, quæ ex scriptione hac quisque hodie discere ave-
bit, quibus natalibus ortus *lit. & man. & c.*, quibusque gradibus &

juventutis exercitiis ad summum illud laudis virtutumque fastigium
assurrexerit, in quo illum jam pluribus annis conspectum admirati su-
mus. Accendet hæc historia juxta *Basilii* iudicium *bom. 19. in Gord.*
Mart. lucem quandam cultoribus Dei ad virtutis iter ingrediendum.
Non enim nostrâ, inquit, indigent ope ad laudem sancti de-
functi, sed nos qui superstites sumus ipsorum commemoratio-
ne indigemus. Quemadmodum enim ex igne naturaliter
emicat splendor, & ex unguento diffunditur odor, sic & ex bonis
actionibus necessario provenit utilitas nobis. Hæc nos meritò
spes confirmat, ut quæ de laudatissimâ tanti viri vitâ accepimus eò
lubentiùs communicemus, quò magis in præclara illa, quæ bonis
ingeniis dedit ad omne virtutibus iter exempla, animas oculosque o-
mnium credimus esse erectos. Natum est lumen hoc nostrum anno
hujus seculi XX. d. 20. Septembris Hitzigeri ad Albim in Ducatu Lu-
neburgensi, ex Patre, cui à defensis scriptis Arndianis satis celebre
nomen partum est, Viro Plur. Reverendo ac Doctissimo, DN. M.
HENRICO VARENIO, Sereniss. Principis AUGUSTI, Ducis
Brunsvicensis & Luneburgensis, tum temporis concionatore auli-
co, postea Præposito Ulzensi vigilantissimo, ex Matre, Ornatissi-
mâ Fœminâ, ANNA FREDERIA. Decuit sanè strenuum
Christianæ pietatis Antistitem ex illo Patre lucis hujus usuram acce-
pisse, qui libros ad omnem praxin fidei & operum inculcandam to-
tâ Germaniâ æstimatissimos ab hæreseos infamiâ vindicasset, ne quod
in iis ad promotionem regni Christi & larvam diabolicæ securitatis
pluribus detrahendam magno cum successu profuit, inter favien-
tesetiam flammam atque candentes aliorum librorum prunas cum stu-
pore adstantium non semel servatum, propter *ἀκρίβει* quasdam vel
ambiguas & malè intellectas phrasas incomparabili jacturâ supprime-
retur. Non tamen intra hos terminos illi generis gloria stetit, sed
Avo quidem Paterno gavissus est spectatæ & integerrimæ famæ Viro,
JOHANNE VARENIO, Hervordiensium in Westphaliâ Civi, A-
viâ paternâ, MARGARETA PRUSTERMANNIA, sui sexûs
ornamento, Avo verò Materno, admodum Reverendo Excellen-
tissimoque Viro, JOHANNE FREDERO, S. Theol. D. & Prof. P.
in

in almâ hac Universitate celeberrimo, diœcecesosq; Rostochien-
Superintendente vigilantissimo, Avia Maternâ MARGARETA,
dignâ prole insignis Theologi, incomparabilisque Ecclesiæ &
Academiæ Meckleburgicæ luminis, DAVIDIS CHYTRAEI, Pro-
fessoris quondam Primarii totisq; 49. annis apud nos famigeratissimi,
cujus præclarissima acta ad instaurationem & confirmationem Ec-
clesiarum orthodoxarum præsertim in Austriâ & Styriâ, quo ab
ipso gloriosissimo Imperatore, MAXIMILIANO II. evocatus
est, superioris seculi historia & decantatissima viri scripta abun-
de testantur. Ex tam præclarâ stirpe quid nisi præclarum &
augustum prognasci potuit? quo ipso nomine, à susceptore quem
ad S. fontem nactus est illustrissimo, ipsi dato, jam in infantiâ au-
gusta quæque videbatur ominari. Nec defuit omni vel ingeni-
um vel industria vel præceptorum adminiculum, quos primos
in Scholâ Ulzensi adeptus est, præcipuè, quem gratâ semper mè-
moriâ coluit, Cl. Virum, M. GEORGIUM KRUKIUM, tum
temporis Scholæ Ulzensis Rectorem postea autem medicinæ D. &
Prof. in illustri Soranâ apud Danos. Alios deinde à XIX. ætatis an-
no ipsi dederunt Scholæ Hanoverana & Brunsvicensis laudatissi-
mos: quibus accessit gravissimus Theologus MICHAEL WAL-
THERUS, quem cupidissimè secutus est in Hebraicis & Theo-
logicis studiis præeuntem. Horum ergo præscripta avidè imi-
tatus, vestigia assecutus, eruditionem æmulatus, felicissimo suc-
cessu ita crevit, ut post triennium dignus esset, qui matura jam
& penitus incallescencia studia in Academiâ transferret. Itaque
patris licet consiliis, subsidiisque destitutus, quem nimium citò sibi
ereptum questus est. Helmstadium elegit, quo se A. C. 1637. rece-
pit, sed propter gravem temporum injuriam post moram non ad-
modum longam iterum relinquere coactus est & Hamburgo com-
mutare, ubi Mercatori Belgæ inter suos nobili multaq; rerum ex-
perientiâ claro in educandis erudiendisq; liberis operam præstitit
fidelem. Nec tamen segnior ad prosequendum quem cœperat cur-
sum, sed in omnem erectus occasionem, qui augetur eruditio-
nis thesaurus, quem jam plenâ spe complectebatur, commo-
ditate uti voluit egregii, quod isthic erectum esse novimus, Gymna-
sij, Do-

si, Doctoribusque gravissimis JOH. MULLERO, & GERH. GRAVIO, quorum ope ita profecit, ut sub hujus, quem posteriori nominavimus, Reverendi Viri Praesidio die VII. Januarii, Anno 1640. in aroaterio Theologico contra Judaeos Hebraeo idiomate respondendo disputaret, & mox die X. ejusdem mensis eodem idiomate conceptam Orationem publicè recitaret. Rarissimo exemplo & industriae & ingenii, ut juvenis XX. annorum praeter promptam rerum ipsarum cognitionem tam expeditam nactus sit difficillimae aliàs atque à nostrae & aliarum occidentalium genio diversissimae linguae promptitudinem, ut & elegantias oratoris in eà ostendere quiverit, & è vestigio verba apta invenire, quibus familiariter loqueretur. Non enim ad vanam ostentationem has actus fuisse compositos, ut verbis Hebraeis in Latinismum miserà barbarie contortis fucus peregrini idiomatis imperitis fieret (qui multorum hodiè mos est, se ipsos pariter & alios falsà perlyasione fallentium) sed verae eruditionis solidam gloriam spirasse, nota Viri in hoc genere exquisitissima eruditio, plurimisque & tantum non quotidianis documentis postea comprobata, satis fidem facit. Post hæc specimina juventutis cum cive quodam suo, nautici telonii exactore, in patriam reversus, & cum gravissimâ bellorum tempestate aliquandu colluctatus, ne qua res esset, cujus fortunam non sentiret exercendum omni piorum palæstrâ caput, mox tamen coepto consilio Hamburgum rediit atque inde porro profectus mari ad celebratissimam isto præcipuè tempore Universitatem Regii montis in Prussia delatus est. Quo ille tum ardore, quibusque conatibus ad promovendum literarum studium, fastigiumq; illud, cui natus erat, propediem attingendum incubuerit, isto jam apparatu copiosissime instructus, cujus alii si vel tertiam partem attingissent, se jam saturâ lance domum redire posse credidissent, facilè tum ex eo quod hætenus mirati sumus ingenio, tum ex Clarissimis Excellentissimisque nominibus, quæ isthic & Philosophicam & Theologicam cathedram occuparunt, egregiamque liberalibus exercitiis occasionem præbuerunt, EIFLERIS, LINNEMANNIS, REIMARIS, quin & BOHEMIS, MISLENTIS, CALOVIIIS, licebit reputare. Prope aberat Soci

Socinianorum infausta turba, quã velitationibus Academicis frequenter experiri præsens rerum necessitas postulabat, inseruit se Calviniana factio fortunam certaminis publici tentatura, & interprete Bergio, inter adstantem Procerum atque magnatum coronam (ipso etiam assidente atque auscultante tunc Serenissimo Electoratus Principe nunc potentissimo Electore Brandenburgico) Theologicis Disputationibus opponente, se ingessit. In publico isto fervore oppugnatae atque defensae orthodoxiae, quantum animi adjectum esse opinamur huic nostro ad premenda veritatis vestigia, Scripturarumque fundamenta penitus excutienda, ut & ipse aliquando vel pari vel feliciore etiam laude successu ejus promachus existeret? Sed inter hæc augusta bonæ mentis theatra aliud se aperuit ipsi interscenium ad rerum experientiam viro gnavo comparandam non leviter profuturum. Regius quidam Poloniae (uti vocant) Referendarius, idoneum quaerens Secretarium, qui acta quaedam Germanica Latine verteret, quæ ad Regem mitterentur Warsoviam, non potuit in copioso illo studiose juventutis numero diu ignorare Varenium, Latinitatis exactâ promptitudine, sicut omnes novimus, præ ceteris pollentem. Hunc blandis verbis exoratum ad laborem istum suscipiendum, postea secum in Poloniam ad ipsam sedem Regiam eo tempore, quo publica regni comitia celebrabantur, adduxit, atque ita non mores tantum ejus gentis publicos privatosque sed & politicarum rerum statum avido ad egregia omnia haurienda ingenio discendi occasionem præbuit luculentam. Postquam autem iter illud moramque Regiomonti impendendam feliciter emensus erat, egregiis functus laboribus, tandem bono sidere nostro ad hanc aliam Universitatem accessit, Hospites nactus (ut solet Deus suis prospicere) liberalissimos raræque virtutis in ipso aestimatores optimos, primùm quidem eximium urbis consulem CLINGIUM, postea Celeberrimos Doctores SCHNOBELIUM & LUTKE-MANNUM, quos magnâ cum honoris præfatione, ut gratum virum decet, sæpissimè nominare solebat. Primus tunc occupato apud D. SCHNOBELIUM Museo Meloselenii accessorij incola factus est, cujus postea ultra triginta annos plenus conductor & habi-

B

tator

tator fuit. Hic statim, ut quiescere vigor animi non potuit, exercitiis publicis inclarescens elaboratisque contra Lohmanni & Tetingii errores de *veritate & opposita quam nobiscum habet carnis Christi*, ut & de *unicâ credendorum normâ* disputationibus (quarum illam sub præsidio D. QVISTORPII, hanc sub Præsidio D. COTHMANNI, gravissimorum quondam Academiæ nostræ luminum de cathedrâ defendit) magnorum in se virorum atque patronorum favorem allicuit, præcipuè famigeratissimi & nunquam satis laudati, deque Universitate imprimis hac æternâ meritisissimi, Gustavo-Meckleburgici Cancellarii D. COTHMANNI, ut ad erudiendos ipsius filios promptè expeteretur. Ubi sum non minùs solitam dexteritarem privatim probasset, quàm publicè probaverat ingenium, tantùm favore atque laude omnium crevit, ut à Serenissimo Principe ADOLPHO FRIDERICO, Duce Mecklenburgico lineæ Sverinensis, post præviam venerandi Collegii Ducalis nominationem more majorum factam, gradumque Magisterii Philosophici cum læto omnium Doctorum discipulorumque applausu collatum, etsi satis adhuc juvenis necdum XXIII. annos natus, ad Professionem Hebrææ linguæ clementissimè vocaretur, d. 28. Junii, A. D. 1643. Ab eo tempore qualem se gesserit, quâ fide, dexteritate, labore, vigiliis, munus suum obierit, quàm nec privatis nec publicis lectionibus disputationibusque pariter, ut operarius frugi in vineâ Dei audiret, publica fama & ipsi Universitatis nostræ annales loquuntur. Novimus virum insigni Auditorum frequentia, quorum quidam jam bene profecti ætate atque eruditione, captandi carpèndique potius quam discendi animis ad juvenem Professore in spartâ difficillimâ occupatum accedere videbantur, acrius excitatum ad recessus linguæ sanctæ omnes penetrandos, somno intempestivè abrupto à secundâ matutinâ lucubrare solitum esse, ne quid nisi probe exalciatum vulgaremque eruditionis modum transcendens de cathedrâ sonaret. Ab his lucubrationibus orta sunt præter alias observationes rarissimas deperditæ hæctenus Accentuum Hebræorum doctrinæ redinventæ præcepta, quæ post celeberrimi Böhlii prima, & ut in *initis* accidere solet, rudiora tentamina, ita

accu

accuratè delineatà atque expolita reddidit, ut suppressam eorum
in privatis disiectisq; auditorum scedulis quiescentium editionem,
sibi invideri eruditus orbis meritò queri posset, nisi postmodum
æmula virtutis Varenianæ W ASMUTHIA manus suum pari soler-
tià atque felicitate confectum opus vulgasset, quod jacturam Va-
reniani laboris perpetuamque cui damnatus est noctem suo splen-
dore solaretur. Sed ut istum Bibliopolia loquuntur, ita nos
deceat Varenium nostrum in hac causà non tacere, modestiæque
ejus etiam post fata succurrere, qui & prior in hac arenà nec infe-
licior Wasmutho desudavit, atque ita duplici nomine Univer-
sitati nostræ de restitutâ tam nobili Hebraicæ literaturæ parte pu-
blicè gratulari. Neque tamen in illâ solâ arte, cujus professi-
onem nactus erat, Varenius meritorum mensuram continuit, effu-
dit se in omnes Philosophiæ partes, etiam eloquentiam, historiam,
mathesin Viri diligentia, ne ullâ in re vel discentium ardori vel
consulentium desideriis deesset. Atque ut maturè scopum,
quoque eum feriret, in quem omnia hactenus collimaverant.
Anno D. 1648. d. 13. Junii, Decano p. m. D. JOH. COTHMAN-
NO gradum Licentiati Theologicum assumpsit, statimque eodem
anno à Facultate Theologicâ exercitia Theologica publicè priva-
timque habendi potestatem impetravit. Religioni enim fuit
observantissimo boni ordinis viro, licentiam sibi etsi Licentiatæ
quandam alieni muneris suâ sponte arripere, rato non oportere
absque veniâ quasi furtivis conatibus se illi messi ingerere, cui aliæ
falces paratæ erant. Mox autem cum pœniteret absque titulo
Doctorem esse, in alterâ panegyri publicâ, Anno D. 1650. d.
14. Maij, eodem quo antea Decano, summos illos Facultatis no-
stræ honores ritè sibi collatos cum latâ totius Universitatis gratu-
latione abstulit. Quem nominis splendorem quâ virtute illustrem
reddiderit si ulteriore Oratione exponere velimus, soli facem vi-
deremur præferre. Vidit eruditus orbis *Commentarios* nil vul-
gare sapientes in *Pentateuchum*, *Esaiam*, *Danielem*, *Hag-
gæum*, *Zachariam*, *Malachiam*, *Epistolam ad Romanos*, *Tri-
umphos Davidicos*, *Gemmas Salomonis*, *Exegesen Augustinæ*
confessionis, *Breviarium Theologicum*, *Rationarium*, & II. *Se-
culq;*

cum, indiculum controversiarum, tract. de Religione tutissima,
Canali traditionis, Characteribus Messia, Nominibus Divinis &c.
instrumenta famæ ad exteras & longè distitas regiones delata. Vi-
dit Academia auditq; Disputationum Theologicarum, Philolo-
gicarum, Rabbinarum, ingentem numerum, quæ quòd
tanquam *avogades* evolarint, in justum corpus non collectæ, plu-
rium divisam, neminis nisi civis & indigenæ conjunctam admi-
rationem in se concitarunt. Carminum Orationumque nume-
rum quis recenset? in Poëtâ scilicet perfecto & oratore planè su-
bitanco, cui dicere, scribere, disputare è vestigio, admòdum
leve fuit, inopinatis Academiæ festivitatis in Serenissimorum
Principum adventu, quin & Gustrovii in funeribus Principum pa-
rentatione Ecclesiasticâ prosequendis, non semel comprobatum.
Laudabunt etiam solertiam viri, per omnes regiones quibus fides or-
thodoxa floret, sparsi, venerandi Ecclesiarum Antistites, Scholarum-
que lumina clarissima, qui illo præceptore usi sunt, magnoque
nomini gratam memoriam perpetuò præstabunt. Loquentur
vel iis fato jam functis, crassa volumina bonarum annotationum
ex ipsius ore fideliter excerpta quæ in scriiniis discipulorum ut pre-
tiosissima *κεμήλια* asservantur. Insignia illa præclari Theo-
logi specimina non minùs quàm lumen in mensâ positum Serenif-
simos Principes latere potuerunt. Tentata sæpius est constantia
animi, ut à Professione Philosophicâ ad Theologicam progredere-
tur, atque ordinario officii dignitatisq; nomine esset, quod bonâ
cum Theologorum veniâ ex præclari ingenii indole jam tum
ipsâ re erat. Verùm cum ob causas alias impetrari id ab illo ne-
quiret, adjecta tamen est solenni vocatione Catecheseos Christia-
næ professio, quâ tanquam Theologiæ extraordinariâ fungeretur.
Quod ille non tituli, sed laboris & publicarum lectionum novam
Θησαυρα esse ratus, ne otiosè videretur adjectum acriore dili-
gentiâ compensavit, duosque per hebdomodem dies, qui vacare
alias solent Disputationibus, dubiis quæstionibus conscientia
atque fidei enucleandis in magno auditorum confluxu impendit,
donec tandem post discessum ex hac Academiâ perquam Re-
verendi & Excellentissimi Viri, D. HERMANNI SCHÜCK-
MANNI,

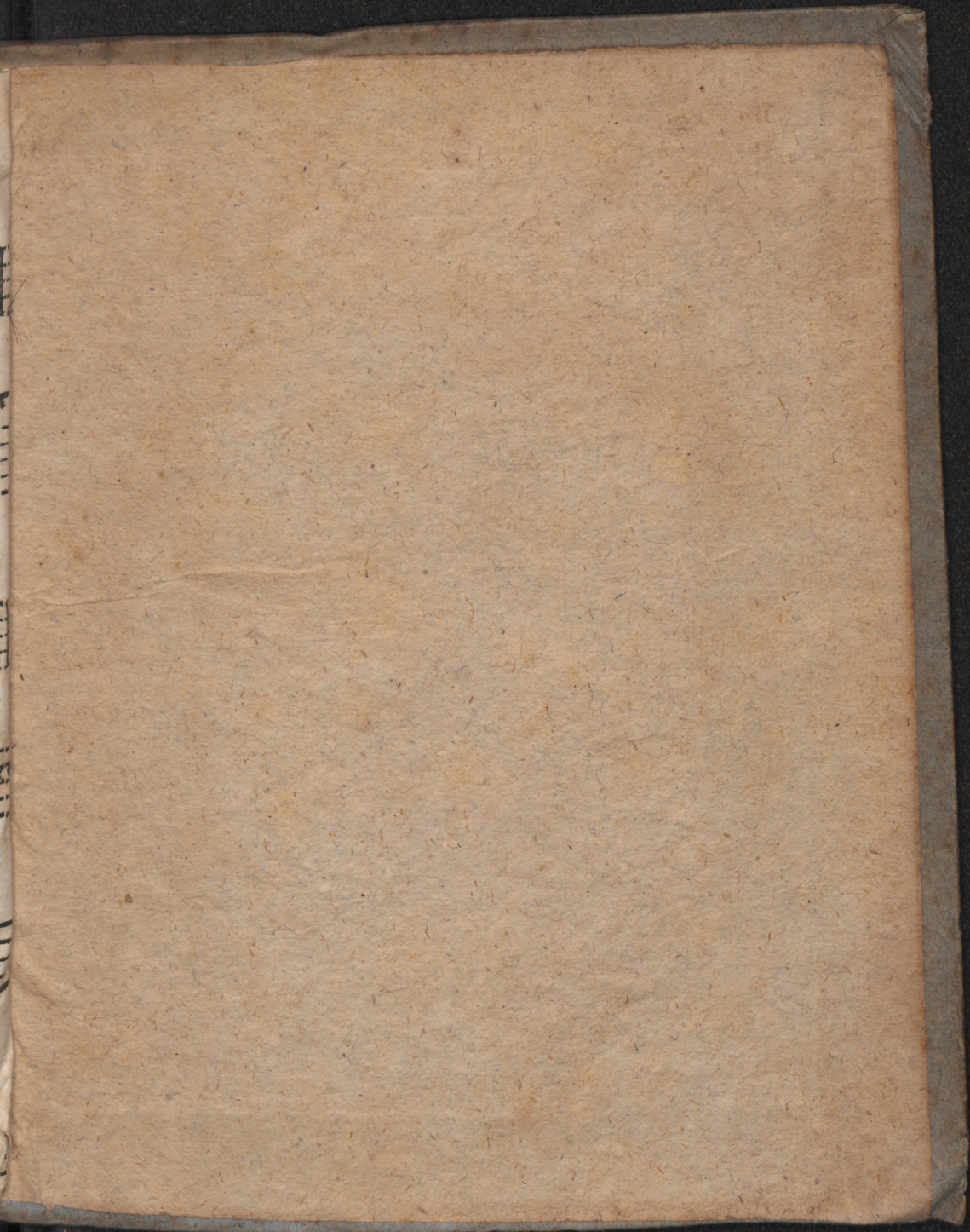
MANNI, Professoris hinc quondam famigeratissimi, ad aulam Gu-
 stroviensem, Serenissimi Principis, DN. GUSTAVI ADOLPHI
 Duci Mecklenburgensis &c, Domini atque Patroni nostri clemen-
 tissimi, exuberans gratia tantum potuit, ut Professionis Theolo-
 gicæ, assensionisque Consistorialis successionem admitteret, intro-
 ductus Anno Christi M.DC.LXIV. ad novum in hac Academia
 officium, præviâ oratione inaugurali de *Confessione Paulicorum
 Tribunali Casaris*, ex Act. 24, 14. *seqq.* Non latere etiam po-
 tuerunt externos Principes rarissimæ dotes Theologi nostri, lon-
 gius latiusque famâ subinde dimanante. Illustres quoque viri ad
 hanc urbem vel delati vel allecti ejus ingenium stupere, amicitia
 ambire, servare, colere. In his Potentissimi Gallia Regis Ora-
 tor illustrissimus, cum ex publicâ causâ ante plures annos hinc ad-
 esset, quotidianus ferè in ædibus Varenianis hospes visus est, & cum
 de religione dissentiret, de illo dissidio inquirere, differentem
 audire, docenti opponere, opponenti respondere, testimonia ve-
 terum scriptorum cum illo evolvere & in solo loco & arbitris
 præsentibus gestivit. Peperit magna ejus & virtute digna æstima-
 tio apud externos, plures etiam plurimum ipsi sollicitationes, ad com-
 mutandum domicilium & honorifica alibi officia obeunda, inter
 quos imprimis notum est Potentissimi Sveciæ Regis studium, binâ
 vocatione, alterâ ad novam quæ tunc in Scaniâ erecta erat Academi-
 am, Anno D. 1667. d. 29. Novembris, alterâ ante annos non ita plu-
 res ad Pomeraniæ citerioris Superintendentiam generalem, & Pro-
 fessionem in Universitate Gryphiswaldensi primariam destinatâ.
 Sed Serenissimi Principis GUSTAVI ADOLPHI singularis gratia,
 clementissimusque semper in ipsum affectus, augmento etiam an-
 nui salarii jam ab Anno D. 1668. extraordinariè adjecti conspicuus,
 retinuit virum nobis, ut (ceu grati agnoscimus) quibus juventutis
 vigorem impenderat, iisdem & omnes senectutis vires ad extre-
 mum usque spiritum lubentissimè consecraret. Conjugium illi
 fuit felix atque exoptatum cum matronâ suâ sextis virtutibus ex-
 ornatissimâ, CHARITATE CREGELIA, Viri Plur.
 Reverendi atque Doctiss. HEINONIS CREGELII Superintend.
 Ulzenensis dioeceseos vigilantissimi filiâ, viri item multum Rev. Joh.
 Heckenbergii, Pastoris quondam templi quod Ulzæ est præcipui
 reli-

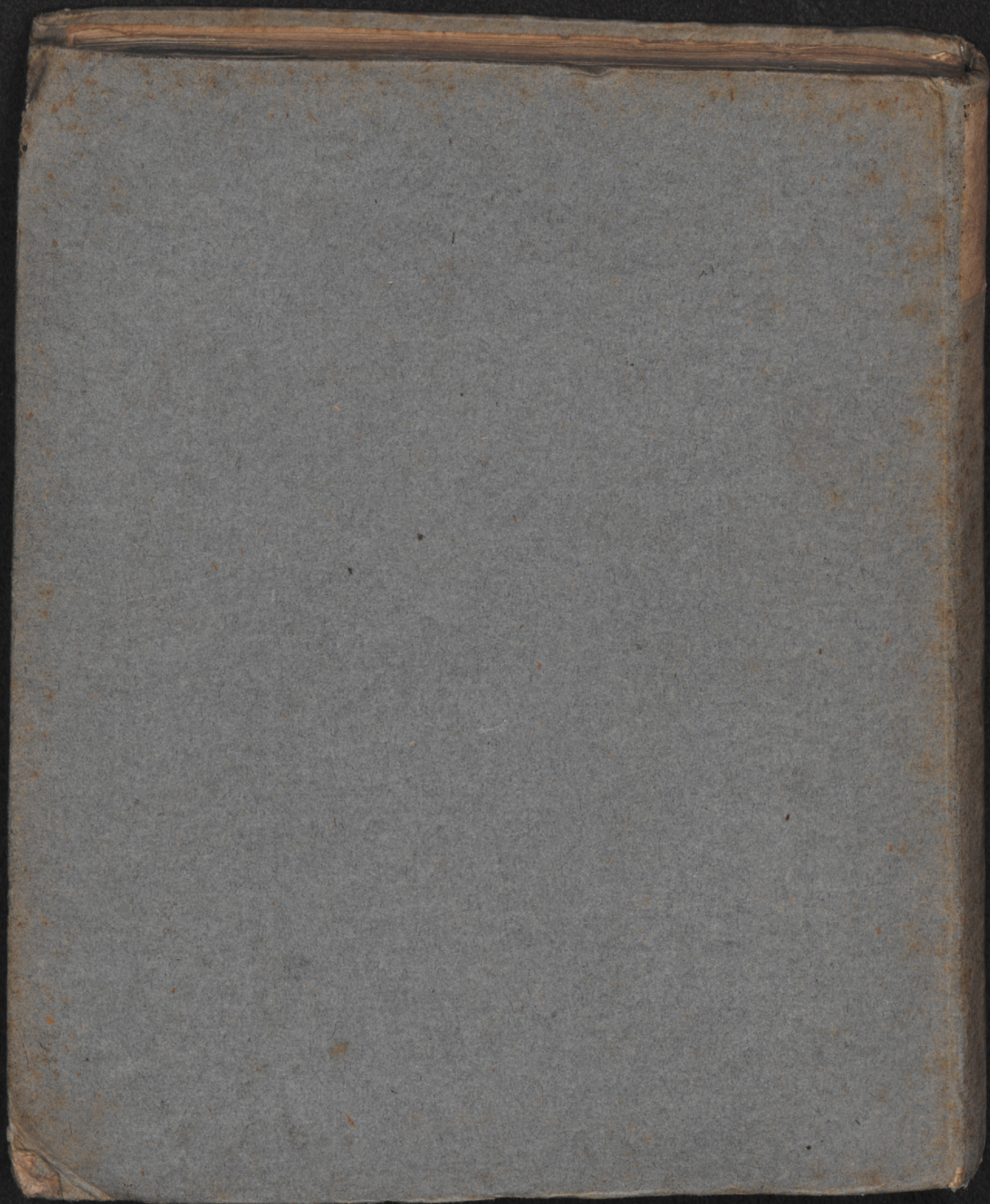
Felicità viduà juveni, quàm occasione itineris in Patriam suscepti
conspexam, suisque se virtutibus facillè commendantem, Anno sa-
lutis 1644. domum duxit, conjugioque svavissimo XXVIII. annos
tenuit fidelissimam, duobus ex illà filiis susceptis, altero HEINO-
NE HENRICO mox in infantia ad meliores abeunte, altero AU-
GUSTO magnà patris curà ad hanc ætatem, quã Studioli vivit,
educato, tribusque filiabus magnà virtutum laude apud omnes bo-
nos æstimatissimis, ANNA MARGARETA, quæ Nobiliss. atque
Experientiss. Viro, Dn. JOACHIMO STOCKMANNO, Med. D.
& Practico apud nos felicissimo nupsit, & Patri neptes duas con-
spiciendas dedit, ANNAM CHARITATEM, florentissimam
virginem, magnū hactenus avi gaudium & MARGARETAM ELI-
SABETHAM in primis infantia annis beatà morte extinctam ;
MAGDALENA JUSTINA, quæ Pl. Rever. atque Præcellentiss.
Viro DN. M. JACOBO HIERONYMO LOCHNERO, Pastori
ad S. Nicolai apud Wilm. fidelissimo & Consistorii Regii quod ibi-
dem est, Assessori gravissimo, uxor data est ac binà quoque prole A-
vum felicem reddidit, AUGUSTO CASPARO, quem tamen cita
mors his terris subduxit, & JACOBO HIERONYMO per Dei gra-
tiam superstitè ; Denique CHARITATE materni nominis non
magis quàm virtutis herede, pl. Reverendo & Clarissimo Viro,
DN. M. HENRICO CARMOHNIO, Pastori ad ædem Jacobe-
am apud nos meritissimo elocata, unde tres nepotes *o margarete*
conspexit, AUGUSTUM, HENRICUM, & PAULUM JOACHI-
MUM, illum quidem jam fato suo functum, istum vero & hunc
Dei gratià superstitè. Hac ille noster familià longè conspicuà
felix hanc unam sensit conjugii infelicitatem ; quod Anno 1672 vo-
tis utique citiùs svavissimam uxorem extulerit, duodecennis ex-
inde senex viduus. Ipse quidem fato hoc haud leviter perculsus,
qui uxorem tanquam *וְיָרֵךְ אֶתְּךָ* eo semper amore complexus
erat, quem boni ejus mores & strenua virtus promeruerant ; vicit
tamen dolorem magnitudine animi, nec à statione suà mentem
dimoveri passus est. id unicum in eo viduatu nactus, ut quoties via
ad Collegium vel Templum ordinaria ambulanti per coemete-
rium duxit, tumbam Charitatis amissæ ad recolendam mortalita-
tis memoriam, si non oculis semper, mente tamen (ut de se profi-
teretur)

feri solebat) respiceret, atque sic quotidiano exercitio se ad exitum illud pararet, quò post relictum humanæ scientiæ sapientiæque thesaurum alio nobiliore commutandum sola charitas perpetua comes est. Neque enim minorem fuisse Christianum quàm Theologum testari possunt quotquot eum familiariter noverunt. Exercitia quæ cum suis instituit domestica, preces (prò huius ardore, quæ assiduitate?) ad Deum & in cubiculo solitarias, & cum familiâ communes, & in aede sacrâ publicas consocii prædicamus, & nisi proposita nobis abrupta brevitatis juberet omnes potius virtutes tacere, quàm vel unam jejuniùs collaudare, eò lubentiùs pluribus verbis prædicarem, quò illa à Pharisaicâ ostentatione remotior à paucissimis observari potuerunt. Si quid tamen eâ de re dicendum est, Magnific. Acad. Rectoris illud pensum esse debebat, Viri Pl. Reverendi & Excell. qui postremo hoc Anno confessiones ejus privata audivit, morum castitatem observavit, lectoq; decumbenti cum jam fere fini suo immineret, propius adstitit. De mortis morbiq; genere quo extinctus sit, respondere Medicorum est, quos experientissimos consuluit, Excellentiss. Dn. D. *SEBASTIANUM WURDIGIUM*, P. P. apud nos celeberrimum, & quem antea nominavimus generum sibi felicissimû. Nobiliss. Dn. D. *STOCKMANNUM*. Quod autem ab iis vidimus judicium, tale est ut defuncto videatur per quàm gloriosum. *Imperatorem decet stantem mori*, dixit quondam Vespasianus: Varenium non oportuit nisi negotiosum mori. Tanta ipsum semper preffit curarum moles, ut præter ipsam alius illi vix par fuerit. Lectiones, disputationes, consilia, decreta, epistolæ, amicorum compellationes, & quid non? subinde indefessam exercere manum atque linguam. Senior omnium Collegiorum omnem fere in se devolvebat rerum gerendarum curam, neque ut quid proletariè fieret, vel alius eâ se operâ levaret, quam suam esse deputabat, facile passus est. In gravi hoc senio, viriumque languore jam sæpiùs oboriente, integras sæpe noctes insomnes duxisse, Ducalibus consultationibus atque negotiis expediendis invigilantem, constat, neque post exantlatos labores pro necessitate corporis refectum. Hinc ciborum nausea oborta & post-

longam inedia[m] viscerum, eturumque debilitas. Cui ut mature succurreretur laborum levamine à viro solertissimo impetrari nequivit. Scipione nixus, curruq; vectus ad Auditorium disputaturus in magnâ aëris inclementiâ perrexit, Consistorio etiam in ordinario juris dicendi die, quinto ante obitum, etsi magnâ cum molestiâ præfuit; in ipso lecto pro pridie quam moreretur consilia ad Facultatem referenda notario dictavit. Denique jam & Acta Gustavo oblata respexit, cum ingravescens morbus & recurrentia animi deliquia semotis omnibus aliis curis juberent vasa colligere, & ad nobilium aspirare domicilium, ædem *αρεομνησίου* de quâ postremas omnium suggestas meditationes piè amplexus est. Sic illud Universitatis nostræ columen, Patrum flos, Theologorum decus atque ornamentum, Principis sui fidelissimus minister, inter ardentes adstantium preces placidâ piâque morte expiravit, horâ post mediam noctem primâ, quæ imminabat Decimo sexto Martii hujus anni. Solyeremur hîc in lacrimas, magnamq; literis lacunam madido fletu induceremus, si vel defuncto sic consultum esset vel nostro detrimento. Verùm ut viros Christianos etiam in adversis invicta constantia decet, ita neque animæ à rebus mortalium ad æterna júbila progressæ vel prodest vel placet ejulatio nostra, illis relinquenda, quibus spes post mortem nulla superest. Fidelis Deo servus in eam secessit requiem, unde retrahi nolit, *bonum certamen certavit, cursum absolvit, fidem servavit, quod reliquum est, repositam habet sibi coronam justitiæ, quam distribuet Deus in illo die justus iudex, omnibus qui apparitionem ejus amant.* Nostrum erit patienter ferre sortem nostram, & bonis quæ reliquit vestigiis quantum possumus insistentes interim gratâ honestâque memoriâ ejus merita semper recolere. Cui ut hodie postremo quoque pietatis officio justa exolvatis, Vos omnes, quotquot estis, Academiæ Cives titulis ordinibusque vestris honoratissimi, bonarum literarum fautores, Ecclesiæque Christi cupidissimi filii, & nostro & heredum qui hoc funus parant nomine, obnixè rogamus atq; invitamus. P. P. Sub Sigillo Facult. nostræ, die X. Aprilis, Anno Domini
M DC LXXXIV.

PERSONALIA.

derlich aber deßhalben berühmt gewesen
von andern Königen/Chur-Fürsten /
Städten / zum Theil in ihre Universita-
anzurichten oder besser zubestellen / zu
re Kirchen und Schulen zu reformir
ordnen (wie denn in Oesterreich und in d
Mark geschehen) begehret / auch selbst
Hochstlöblichen Kaiser Maximiliano de
des Namens / wie die noch verhanden
Beruffs-Briefe bezeugen / nach Wien in
der Reformation und anderer hohen S
ber beruffen und mit Kayserl. Gaben all
beehret worden.

Die Elter Mutter Mütterl. Seiten
die Ehr- und Tugendreiche Frau v
Smedes / des Wohl-Ehrenbesten /
bahren und Wohlweissen / Herrn LA
Smedes / Hoch-verdienten Rahts v
dieser Stadt eheleibliche Tochter.

Von diesen vornehmen Eltern und
ist der numehro Hoch-seelige Herr Doc
ren und bald darauff Geistlich in der S.
der geböhren / und nach dem damahlig
Fürsten und Herrn / Herrn AUGUST
gen zu Braunschweig und Lüneburg et

ⓐ

